

खण्ड - क (अपठितांश-अवबोधनम्)

- प्र. १) I. (i) जीवनं (ii) कदम्बपुष्पेषु (1 x 2 = 2)
II. (i) भूमेः सुगन्धितं वाष्पं निर्गच्छति । (ii) मेघदूतं कालिदासः रचितवान् । (2 x 2 = 4)
III. क) अतः ख) वर्णनम् ग) हरिणाः (1 x 3 = 3)
IV. उपयुक्तं शीर्षकं - कालिदासेन विरचितम् मेघदूतं / खण्डकाव्य मेघदूतं । (1)

खण्ड - ख (रचनात्मककार्यम्)

- प्र. २) (i) हैदराबादतः (ii) सौरभम् (iii) अस्माकम् (iv) आसीत् (v) संस्कृतेन (1/2 x 10 = 5)
(vi) मञ्चनम् (vii) अभिनयं (viii) वदामि (ix) सम्भाषणस्य (x) प्रति
- प्र. ३) (i) अस्मिन् चित्रे एकः विशालः वृक्षः तिष्ठति । (ii) सूर्यः उदेति ।
(iii) विविधानि पुष्पाणि विकसन्ति (iv) मधुपः पुष्पाणाम् रसं पिबति ।
(v) खगाः आकाशे विचरन्ति । (2 x 5 = 10)
- अथवा**
- (i) परेषाम् उपकारः परोपकारः इति कथ्यते । (ii) अष्टादशपुराणेषु व्यासस्य वचनद्वयम् कथितम् ।
(iii) अस्माभिः परोपकारं कुर्यात् । (iv) महाराज शिविः परोपकारम् अकरोत् ।
(v) परहिताय परोपकारं कुर्यात्
- प्र.) (i) वेदान् पठित्वा सः विद्वान् अभवत् । (ii) हे ब्रह्मलक्ष्मिह दृष्ट्वा किं रोदषि ?
(iii) अहं पुस्तकं गृहीत्वा भवतः समक्षे पठिष्यामि । (iv) रामः अधीत्य गुरुदक्षिणां अवदत् ।
(v) सा श्रुत्वा अपि न अवदत् (1 x 5 = 5)

खण्ड - ग (अनुप्रयुक्त व्याकरणम्)

- प्र.) क) रामश्च ख) मृगाश्चरन्ति ग) स्व + छं (1 x 5 = 5)
घ) कः + अर्थः ड) तत् + श्रुत्वा
- प्र.) क) सीतारामौ ख) क्षेत्रस्य समीपम् ग) नीलः कंठः यस्य सः (1 x 5 = 5)
घ) यथाशक्तिं ड) विश्वात्मा
- प्र.) क) तस्मिन् ख) श्रीमान् + डीप् ग) दानव + तल् (1 x 5 = 5)
घ) त्वन ड) शिष्या
- प्र.) क) मया ख) पच्यते ग) मया (1 x 3 = 3)
- अथवा**
- क) रमया चित्रम् । ख) तेन प्रश्नः पृच्छ्यते । ग) अस्माभिः विद्यालयं गम्यते ।
घ) रामेण रावणः हन्यते ड) बालिकया पुष्पाणि चीयन्ते ।

प्र.)	क) चतुर्वेदने घ) सार्धपञ्च	ख) सार्द्धचतुर ड) सप्त	ग) पञ्च	(1 x 4 = 4)	
प्र.)१	(i) अत्र (v) उच्चै	(ii) सहसा (vi) शनैः	(iii) इतस्ततः (vii) ह्य	(iv) अपि (viii) श्वः	($\frac{1}{2}$ x 6 = 3)
प्र.११)	क) सा	ख) गच्छति	ग) गमिष्यसि	घ) गच्छसि	(1 x 3 = 3)

खण्ड - घ (पठित-अवबोधनम्)

प्र.१२) I.	अ) कृषकः	ब) ऋषभः	क) कृषीवलः	($\frac{1}{2}$ x 2 = 1)		
II.	अ) सुराधिपः अपृच्छत् अयि शुभे ! किमेव रोदिषि ? ब) भूमौ पतिते स्वपुत्रं दृष्ट्वा मातुः सुरभेः नेत्राभ्यामश्रूणि आविरासन् । (1)					
III.	क) बहुवारम्	ख) सुराधिपः	ग) दुर्बलम्	घ) अकरोत् (1 x 3 = 3)		
प्र.१३) I.	अ) प्रभूतानि	ब) परेभ्यः	क) अहितम्	($\frac{1}{2}$ x 2 = 1)		
II.	अ) यः स्व कल्याणं, प्रभूतानि सुखानि च इच्छति सः परेभ्यः अहितं कर्म न कुर्यात् । ब) यः कदापि परेभ्यः अहितं कर्म न कुर्वन्ति तथा स्व श्रेयः प्रभूतानि सुखानि इच्छति तस्य श्रेयः भवति । (1)					
III.	क) इच्छति	ख) कर्म	ग) श्रेयः	घ) परेभ्यः (1 x 3 = 3)		
प्र.)१	I.	अ) रे परभृत् !	ब) काकः	क) वृक्षोपरि	($\frac{1}{2}$ x 2 = 1)	
	II.	अ) काकः वदति यत् अहं यदि तव सन्तति न पालयामि तर्हि कुत्र स्युः पिकाः ? ब) सिंहः वदति भो गज ! मामप्येवमेवातुदन एते वानराः । (1)				
	III.	क) वानरः	ख) काकः	ग) बलशाली	घ) अतुदन् (1 x 3 = 3)	
प्र.)१	क)	उद्याने केषां कलरवः चेतः प्रसादयति ?	ख)	व्यायामं कुर्वतः कीदृशः भोजनम् अपि परिपच्यते ?		
	ग)	कः ताम् अपृच्छत् ?	घ)	सः कया क्रन्दति स्म ?		
	ड)	प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः के प्रति प्रियमिच्छन्ति ?			(1 x 4 = 4)	
प्र.)१	क)	(i) नित्यम्	(ii) कुर्वतः	(iii) विदग्धम्	(iv) भोजनम्	($\frac{1}{2}$ x 4 = 2)
	ख)	(i) मनुष्याणां	(ii) महान्	(iii) उद्यमसमः	(iv) कृत्वा	($\frac{1}{2}$ x 4 = 2)

अथवा

	(i) गुणानाम्	(ii) बलवान्	(iii) अवगन्तुम्	(iv) पराक्रमस्य	(1 x 4 = 4)
प्र.)१	(vi)	बुद्धिमती पुत्रद्वयेन उपेता पितुर्गृहं प्रति चलिता । (1/2 x 8 = 4)			
	(iv)	मार्गे सा एकं व्याघ्रम् अपश्यत् ।			
	(v)	व्याघ्रं दृष्ट्वा सा पुत्रौ ताडयन्ती उवाच - अधुना एकमेव व्याघ्रं विभज्य भुज्यताम् ।			
	(i)	व्याघ्रः व्याघ्रमारी इयमिति मत्वा पलायितः ।			
	(iii)	जम्बुककृतोतसाहः व्याघ्रः पुनः काननम् आगच्छत् ।			
	(ii)	प्रत्युत्पन्नमतिः सा शृगालम् आक्षिपन्ती उवाच ।			
	(vii)	'त्वं व्याघ्रत्रयम् आनेतुं' प्रतिज्ञाय एकमेव आनीतवान्			
	(viii)	गलबध्दशृगालकः व्याघ्रः पुनः पालयितः ।			

प्र.)१	हिमकरः - शशिः	सम्प्रति - अधुना	तनयः - पुत्रः	पशुपतिः - शिवः
--------	---------------	------------------	---------------	----------------

अथवा

क) वने	ख) स्वच्छता	ग) आयुषः	घ) बहूनि
--------	-------------	----------	----------